

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

TRẦN THỊ THÙY

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TẠO LẬP VĂN BẢN
NGHỊ LUẬN CHO HỌC SINH LỚP 10**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN, NĂM 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

TRẦN THỊ THÙY

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TẠO LẬP VĂN BẢN
NGHỊ LUẬN CHO HỌC SINH LỚP 10**

**NGÀNH: LL VÀ PP DẠY HỌC VĂN - TIẾNG VIỆT
Mã số: 8.14.01.11**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Thị Thu Thủy

THÁI NGUYÊN, NĂM 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Mọi thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2019

Tác giả

Trần Thị Thùy

LỜI CẢM ƠN

Để luận văn hoàn thành và được phép bảo vệ em đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của nhiều cá nhân và đơn vị.

Em xin được bày tỏ lòng biết ơn chân thành, sâu sắc đến:

- Cô giáo PGS. TS Nguyễn Thị Thu Thủy - người đã dành nhiều thời gian quý báu để hướng dẫn, góp ý, chia sẻ... giúp em có định hướng đúng trong suốt thời gian thực hiện luận văn.

- Các nhà khoa học trong Hội đồng đánh giá luận văn đã có nhiều góp ý về mặt khoa học để em hoàn thiện luận văn được tốt hơn.

- Các thầy, cô giáo giảng dạy lớp cao học Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Văn - Tiếng Việt đã giúp em có nền tảng kiến thức để thực hiện luận văn.

Sau cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn đến những người thân, gia đình, đồng nghiệp, bạn bè đã luôn động viên, khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi, giúp tôi hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2019

Tác giả

Trần Thị Thùy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Lịch sử vấn đề.....	4
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	7
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	7
5. Phương pháp nghiên cứu	8
6. Giả thuyết khoa học	9
7. Đóng góp của luận văn	9
8. Cấu trúc luận văn	9
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	10
1.1. Cơ sở lí luận.....	10
1.1.1. Văn nghị luận.....	10
1.1.2. Năng lực tạo lập văn bản nghị luận	20
1.1.3. Đặc điểm tâm lí của học sinh lớp 10	23
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	25
1.2.1. Nội dung dạy học văn nghị luận trong chương trình Ngữ văn 10.....	25
1.2.2. Thực trạng dạy học văn nghị luận trong chương trình Ngữ văn 10 ở trường THPT.....	25
1.3. Tiểu kết chương 1	34

Chương 2. THIẾT KẾ CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC PHÁT TRIỂN	
NĂNG LỰC TẠO LẬP VĂN BẢN NGHỊ LUẬN CHO HỌC SINH	
LỚP 10	35
2.1. Một số yêu cầu dạy học phát triển năng lực tạo lập văn bản nghị luận trong chương trình Ngữ văn 10	35
2.1.1. Yêu cầu về nội dung dạy học	35
2.1.2. Yêu cầu đối với hoạt động dạy của giáo viên	36
2.1.3. Yêu cầu đối với hoạt động học của học sinh.....	38
2.1.4. Yêu cầu về phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá.....	38
2.2. Thiết kế các hoạt động dạy học phát triển năng lực tạo lập văn bản nghị luận cho học sinh lớp 10.....	40
2.2.1. Thiết kế hoạt động học tập trước lớp học.....	40
2.2.2. Thiết kế hoạt động học tập trong lớp học.....	43
2.2.3. Thiết kế hoạt động học tập sau lớp học	77
2.3. Đề xuất kế hoạch dạy học các bài về văn nghị luận trong chương trình Ngữ văn 10.....	80
2.3.1. Kế hoạch dạy học bài: Lập dàn ý bài văn nghị luận (Phụ lục).....	80
2.3.2. Kế hoạch dạy học bài: Lập luận trong văn nghị luận (Phụ lục)	80
2.3.3. Kế hoạch dạy học bài: Các thao tác nghị luận (Phụ lục).....	80
2.3.4. Kế hoạch dạy học bài: Luyện tập viết đoạn văn nghị luận (Phụ lục).....	80
2.4. Tiểu kết chương 2	80
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	81
3.1. Mục đích thực nghiệm.....	81
3.2. Phương pháp thực nghiệm.....	81
3.3. Đối tượng và địa bàn thực nghiệm	81
3.3.1. Đối tượng thực nghiệm.....	81
3.3.2. Địa bàn thực nghiệm.....	82

3.4. Nội dung và cách thức tiến hành thực nghiệm	82
3.4.1. Nội dung thực nghiệm	82
3.4.2. Cách thức tiến hành thực nghiệm	83
3.4.2. Cách thức tiến hành thực nghiệm	83
3.5. Đánh giá kết quả thực nghiệm	84
3.5.1. Tổng hợp kết quả dạy học thực nghiệm	84
3.5.2. Đánh giá kết quả thực nghiệm	87
3.6. Tiêu kết chương 3	93
KẾT LUẬN CHUNG	94
TÀI LIỆU THAM KHẢO	96
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ĐH - CĐ	:	Đại học - Cao đẳng
DH	:	Dạy học
GV	:	Giáo viên
HD	:	Hoạt động
HS	:	Học sinh
KHXH	:	Khoa học xã hội
PTNL	:	Phát triển năng lực
SBT	:	Sách bài tập
SGK	:	Sách giáo khoa
SGV	:	Sách giáo viên
THCS	:	Trung học cơ sở
THPT	:	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Thăm dò năng lực lập dàn ý và viết đoạn văn nghị luận của hai lớp thực nghiệm và đối chứng.....	85
Bảng 3.2: Kết quả rèn luyện năng lực lập dàn ý và viết đoạn văn nghị luận của hai lớp thực nghiệm và đối chứng	86

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. Ngày nay, ở Việt Nam cũng như trên thế giới, giáo dục được coi là quốc sách hàng đầu, là động lực cho sự phát triển kinh tế - xã hội. Xã hội ta là Xã hội chủ nghĩa, mục tiêu chung của nền giáo dục nước ta là: “Nâng cao dân trí, đào tạo nguồn nhân lực và bồi dưỡng nhân tài” để phục vụ đất nước trong thời đại mới. Song mục tiêu cơ bản nhất của giáo dục lại thể hiện ở chỗ: giáo dục phải đào tạo ra những con người phát triển toàn diện, không những có kiến thức mà còn phải giàu năng lực trí tuệ. Trong hoàn cảnh đó, việc dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh ở nhà trường phổ thông đối với những người làm công tác giáo dục có vị trí hết sức quan trọng. Vì vậy, việc đưa vấn đề này vào nhà trường phổ thông như thế nào và bằng cách nào để có thể bồi dưỡng, phát triển năng lực cho học sinh thì thật không hề đơn giản. Nền giáo dục Việt Nam hiện nay nói chung tuy đã có nhiều đổi mới về phương pháp giảng dạy cũng như nội dung chương trình nhưng vẫn còn tồn tại nhiều phương pháp dạy học cũ, thiếu tính tích cực từ phía người học ... Vì thế mà HS chưa phát huy được tối đa năng lực vốn có của bản thân và chưa đáp ứng được yêu cầu đối với sự nghiệp Giáo dục - Đào tạo trong công cuộc đổi mới đất nước.

Trong định hướng phát triển chương trình giáo dục, môn Ngữ Văn được coi là môn học công cụ, theo đó năng lực giao tiếp tiếng Việt và năng lực thưởng thức văn học, cảm thụ thẩm mỹ, năng lực tạo lập văn bản là các năng lực mang tính đặc thù của môn học. Ngoài ra môn Ngữ Văn còn góp phần hình thành, rèn luyện và bồi dưỡng cho học sinh các năng lực giao tiếp, năng lực tư duy sáng tạo, năng lực giải quyết vấn đề, năng lực hợp tác, năng lực tự quản bản thân... Việc dạy học phát triển năng lực tạo lập văn bản nghị luận cho học sinh lớp 10 với những đổi mới trong phương pháp dạy học là nhiệm vụ cần được chúng ta chú ý, quan tâm và hướng tới. Nó vừa mang tính thời sự, vừa mang tính thực tiễn cao.